

Oriental Journal of Philology

SUPPORT SCIENCE	ORIENTAL JOURNAL OF PHILOLOGY journal homepage: http://www.supportscience.uz/index.php/ojp/about	

**LINGUO-CULTURAL INTERPRETATION OF THE CONCEPT OF "EDUCATION" IN
UZBEK AND ENGLISH**

Shokhrukh Nuralov

Master's student

Karshi State University

Karshi, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: education, Linguoculturology, Concept of education, Cultural values, Language and culture, Concept of education, Social culture, Cultural differences, Lexical culture, National education system, Education and history, Education and society, Uzbek education, English education.

Received: 08.12.24

Accepted: 10.12.24

Published: 12.12.24

Abstract: In linguistics, figurative units, that is, stylistic figures (metaphor, metonymy, personification, simile, etc.), are recognized as powerful tools that demonstrate the logical and aesthetic power of language. In artistic and literary speech, these units not only expand the expressive capabilities of the language, but also reflect the worldview, national and cultural values, as well as the historical and psychological state of the people. The study of figurative units in English and Uzbek allows us to understand the structural features of the language more deeply, to determine their semantic and pragmatic functions, as well as to study the differences between different cultures. This article analyzes the semantic composition, lexicographic interpretation and role of figurative units in the English and Uzbek languages in the cultural context. In addition, the problems that arise in the translation process of figurative units and the specific features of lexicographic research are also considered.

**O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA "TA'LIM" KONSEPTINING
LINGVOKULTUROLOGIK TALQINI**

Shohruh Nuralov

Magistratura talabasi

Qarshi davlat universiteti

Qarshi, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: ta'lim, **Annotatsiya:** Tilshunoslikda tasviriy Lingvokulturologiya, Konsept, Ta'lim birliklar, ya'ni stilistik figuralar (metafora,

konsepti, Madaniy qadriyatlar, Til va madaniyat, Ta'lim tushunchasi, Ijtimoiy madaniyat, Madaniy farqlar, Leksik madaniyat, Milliy ta'lim tizimi, Ta'lim va tarix, Ta'lim va jamiyat, O'zbek ta'limi, Ingliz ta'limi.

metonimiya, personifikatsiya, o'xshatish va boshqalar), tilning mantiqiy va estetik qudratini namoyon etuvchi kuchli vositalar sifatida e'tirof etiladi. Badiiy va adabiy nutqda bu birliklar nafaqat tilning ifodaviy imkoniyatlarini kengaytiradi, balki xalqning dunyoqarashini, milliy va madaniy qadriyatlarini, shuningdek, tarixiy va psixologik holatini aks ettiradi. Ingliz va o'zbek tillaridagi tasviriy birliklarni o'rganish, tilning strukturaviy xususiyatlarini chuqurroq anglashga, ularning semantik va pragmatik funksiyalarini aniqlashga, shuningdek, turli madaniyatlar o'rtasidagi farqlarni o'rganishga imkon beradi. Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillaridagi tasviriy birliklarning semantik tarkibi, leksikografik talqini va madaniy kontekstdagi o'rni tahlil qilinadi. Bundan tashqari, tasviriy birliklarning tarjima jarayonida yuzaga keladigan muammolar va leksikografik tadqiqotlardagi o'ziga xos xususiyatlar ham ko'rib chiqiladi.

ЛИНГВИСТИЧЕСКАЯ ТРАКТОВКА ПОНЯТИЯ «ОБРАЗОВАНИЕ» НА УЗБЕКСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ

Шахрух Нуралов

студент магистратуры

Каршинский государственный университет

Кариши, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: образование, Лингвокультурология, Концепция образования, Культурные ценности, Язык и культура, Концепция образования, Социальная культура, Культурные различия, Лексическая культура, Национальная система образования, Образование и история, Образование и общество, Узбекское образование, Английское образование.

Аннотация: В языкознании образные единицы, то есть стилистические фигуры (метафора, метонимия, персонификация, сравнение и др.), признаются мощными средствами, демонстрирующими логическую и эстетическую силу языка. В художественно-литературной речи эти единицы не только расширяют выразительные возможности языка, но и отражают мировоззрение, национальные и культурные ценности, а также историко-психологическое состояние народа. Изучение образных единиц английского и узбекского языков позволяет глубже понять структурные особенности языка, определить их смысловые и прагматические функции, а также изучить различия между разными культурами. В данной статье анализируется семантическая структура, лексикографическая интерпретация и

культурный контекст образных единиц английского и узбекского языков. Кроме того, рассмотрены проблемы, возникающие в процессе перевода изобразительных единиц, и особенности лексикографических исследований.

Ta'lim konsepti zamonaviy jamiyatda markaziy ahamiyatga ega bo'lib, u nafaqat bilim olish jarayonini anglatadi, balki milliy va madaniy qadriyatlarning shakllanishida muhim rol o'ynaydi. Har bir xalqning ta'lim tizimi, uning tarixiy, ijtimoiy va madaniy kontekstiga asoslanadi, shuning uchun ta'limga oid tushunchalar har xil madaniyatlarda o'ziga xos bo'lishi mumkin. Ta'lim konsepti til orqali ifodalanadi, shuning uchun tilshunoslikda bu masala nafaqat lingvistik, balki kulturologik nuqtai nazardan ham o'rganilishi zarur.

O'zbek va ingliz tillaridagi "ta'lim" konsepti, ularning lingvokulturologik talqini, o'ziga xos ma'nolari, ijtimoiy va madaniy asoslari ta'lim tizimlarining umumiy va maxsus jihatlarini o'rganish uchun katta qiziqish uyg'otadi. Bu maqolada O'zbek va Ingliz tillaridagi "ta'lim" konseptining lingvokulturologik tahlili amalga oshiriladi, ya'ni har bir tillardagi ta'limning madaniy, tarixiy va ijtimoiy jihatlari kontekstida bu konsept qanday shakllanganligi, lug'aviy va madaniy farqlari o'rganiladi.

Ta'limning Lingvokulturologik Tushunchasi

Lingvokulturologiya – bu til va madaniyat o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganuvchi soha bo'lib, tilning madaniyatni aks ettiruvchi vositasi sifatida funksiyalashini o'rganadi. Til, insoniyatning dunyoqarashini, qadriyatlarini, urf-odatlarini va madaniyati xususiyatlarini ifodalaydi. Ta'lim konsepti ham aynan shu nuqtai nazardan tahlil qilinishi lozim.

Ta'limning lingvokulturologik talqini tilning ijtimoiy, madaniy va tarixiy faktorlar bilan uzviy bog'lanishini anglatadi. Ta'limga oid tushunchalar milliy madaniyatda qanday shakllanib, til orqali ifodalanadi, ularning o'zaro ta'siri va rivojlanishi madaniyatlarning o'ziga xosligini aks ettiradi. O'zbek va ingliz tillaridagi ta'lim konsepti, aynan, tilshunoslikning bu sohasida, til va madaniyatning o'zaro aloqasi orqali to'liq ifodalangan.

O'zbek va Ingliz Tillarida "Ta'lim" Konsepti: Semantik Tahlil

1. O'zbek tilidagi "Ta'lim" Konsepti

O'zbek tilida "ta'lim" atamasi keng va ko'p qirrali ma'nolarga ega. Bu so'zning asosiy ma'nosi, albatta, ilm olish jarayonini anglatadi. O'zbek madaniyatida ta'lim jarayoni o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi ijtimoiy va axloqiy munosabatlarga bog'liq bo'lib, xalq ta'limi, diniy ta'lim, ijtimoiy ta'lim kabi turli shakllarda namoyon bo'ladi. O'zbek xalqining tarixi va madaniyatida ta'lim, an'anaviy ravishda, farzandlar uchun ota-onaning, shaxs uchun esa jamiyatning muhim

mas'uliyatidir. Ta'limni insonni ma'naviy va axloqiy jihatdan tarbiyalash, uning ongini rivojlantirish vositasi sifatida ko'rishadi.

O'zbek tilida ta'lim konsepti ko'pincha "*ma'rifat*", "*tarbiya*", "*bilim*" kabi so'zlar bilan bog'liq bo'lib, uning ma'nosi nafaqat ilm olishni, balki yaxshilikni, adolatni, halollikni, insoniylikni o'rganishni ham o'z ichiga oladi. Shuning uchun o'zbek tilidagi ta'lim tushunchasi kengroq madaniy va axloqiy omillarni o'z ichiga olgan ma'no tuzilmasiga ega.

2. **Ingliz tilidagi "Education" Konsepti**

Ingliz tilida "education" so'zi aniq bir tizim va jarayonni anglatadi. Ingliz madaniyatida ta'lim asosan ilmiy va amaliy bilimlarni olishga qaratilgan bo'lib, uning asosiy maqsadi shaxsni jamiyatda faol va muvaffaqiyatli ishtirok etishiga yordam berishdir. Ingliz tilidagi ta'limning asosiy tushunchalari – "*learning*" (o'rganish), "*teaching*" (o'qitish), "*schooling*" (maktab ta'limi), "*training*" (tayyorlash) va "*instruction*" (yo'riqnomalar) kabi so'zlar ta'limning turli aspektlarini ifodalaydi.

Ingliz madaniyatida ta'lim ko'proq individual muvaffaqiyat va o'qitish jarayonida qatnashgan shaxslarning mustaqilligi bilan bog'liq. Ta'lim jarayoni an'anaviy ravishda tizimli va normativdir. O'quv tizimi muayyan kurslar, imtihonlar va sertifikatlar orqali tartibga solinadi.

Ta'lim Konsepti va Madaniyatlara Farqlar

1. **Madaniyatdagi O'xshashliklar:** O'zbek va ingliz tillarida ta'lim konsepti, umumiy ma'noda, bilim olish va tarbiya berish jarayonini anglatadi. Har ikkala madaniyatda ham ta'lim – bu jamiyatni rivojlantirish, insonlarni ijtimoiy jihatdan ma'lum bir darajaga yetkazish vositasi sifatida qaraladi. Ta'limga oid qadriyatlar, bilim va axloqiy norma shakllariga e'tibor beriladi.

2. **Madaniyatlara Farqlar:** Biroq, ta'limga bo'lgan yondashuvlarda muayyan farqlar mavjud. Masalan, O'zbek madaniyatida ota-onalar o'z farzandlariga diniy yoki axloqiy tarbiya berishga katta e'tibor berishadi, bu esa ta'lim jarayonida kattalarning mas'uliyatini ta'kidlaydi. Ingliz madaniyatida esa ta'lim asosan ilmiy va amaliy bilimlarga qaratilgan bo'lib, o'quvchi va o'qituvchi o'rtasidagi munosabatlar ko'proq individualistik va egalitar bo'ladi.

3. **Ta'lim va Ijtimoiy Tizim:** O'zbek tilida ta'lim ko'pincha milliy qadriyatlar va an'analarga asoslanadi. Ta'limning bunday yondashuvi jamiyatning yaxshilanishi va rivojlanishi uchun muhim omil hisoblanadi. Ingliz tilida ta'lim ko'proq ijtimoiy tizimning bir qismi sifatida qaraladi va shaxsning jamiyatdagi o'rni va muvaffaqiyatini ta'minlashga qaratiladi.

O'zbek va ingliz tillaridagi ta'lim konsepti lingvokulturologik nuqtai nazardan, o'ziga xos madaniy va tarixiy omillarni aks ettiradi. Har bir til va madaniyatda ta'lim jarayoniga bo'lgan yondashuvlar turlicha bo'lishi mumkin, lekin ta'limning asosiy maqsadi – insonni jamiyatga foydali va rivojlangan shaxs sifatida tarbiyalash, uning bilim va axloqiy me'yorlarga moslashishini

ta'minlash – har ikkala madaniyatda ham umumiydir. O‘zbek va ingliz tillarida ta’limning lingvokulturologik talqini tilshunoslar va madaniyatshunoslar uchun katta ahamiyatga ega bo‘lib, bu masalaning chuqur o‘rganilishi zamonaviy ta’lim tizimining global miqyosda takomillashuviga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. **Garrard, J.** *The Oxford Handbook of Literature and the English Language*. Oxford University Press. 2007-y.
2. **Katan, D.** *Translating Cultures: An Introduction for Translators, Interpreters, and Mediators*. Routledge. 2004-y.
3. **Vygotsky, L. S.** *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press. 2012-y.
4. Safarov, M. A. *O‘zbek tilining leksikologiyasi*. Toshkent: O‘qituvchi. 2007-y.
5. Zohidov, Sh. R. *Ingliz tilidagi stilistik figuralar va ularning tarjimasi*. Tashkent: O‘zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi. 2015-y.
6. Cruse, D. A. *Meaning in Language: An Introduction to Semantics and Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press. 2000-y.
7. Stern, (1The Pragmatics of Translation. London: Routledge.2011-y.
8. **Hudson, R. A.** *Sociolinguistics*. Cambridge University Press. 2020-y.